

Kurds, entre Bush i Saddam

Des del 1991 els kurds de l'Iraq han aconseguit reconstruir la seva regió, destruïda per Saddam Hussein. Semiindependents 'de facto', els kurds temen perdre-ho tot davant d'una possible intervenció nord-americana i aposten per una solució federalista dins de l'Iraq.

Travessant una frontera per penetrar al Kurdistan d'Iraq, hom pot veure duaners i soldats, com si es tractés d'un estat sobirà. Un cop ens endinsem a l'interior del país, la bandera kurda (la mateixa que la de la República de Mahabad, l'única experiència d'un estat kurd independent entre 1946 i 1947) oneja a tots els edificis públics. A les fronteres, però, només les banderes dels dos partits polítics majoritaris són visibles per no provocar les ives dels estats veïns. Malgrat disposar de molts atributs, el Kurdistan no és un estat com els altres, sinó que es troba en una situació de semiindependència informal.

"De moment, estem protegits pels Estats Units i la Gran Bretanya per evitar que ens matin", explica un dirigent a Silemani, una de les dues "capitals" del Kurdistan d'Iraq on viuen uns 3,5 milions de persones. Sota la protecció del paraigua militar occidental, els kurds viuen al marge de les regles internacionals. Pressionat, de moment el règim de Bagdad els deixa fer. Els països veïns -l'Iran, Síria i Turquia- exclouen tot reconeixement internacional de la regió autònoma kurda, però hi tenen relacions polítiques i comercials.

El renaixement kurd. En aplicació de la resolució 986 de les Nacions Unides del 1995, més coneguda sota el nom de "Petroli per aliments", 13% dels beneficis petrolers del règim de Saddam Hussein van a parar a les caixes kurdes. Una font d'ingressos important que ha permès la reconstrucció i el desenvolupament d'una regió destruïda per l'exèrcit iraquí, sobretot entre 1987 i 1991. El resultat d'aquella repressió fou de més 100.000 morts, milers de desapare-

guts i uns 4.000 pobles arrasats. Avui dia, nombroses ONG occidentals reconstrueixen els pobles i s'encarreguen de desactivar milers de mines anti-persones disseminades a les zones frontereres. Les organitzacions internacionals (UNICEF, FAO, PNUD) també hi són presents. El comitè internacional de la Creu Roja es mostra actiu en la renovació d'hospitals i de conduccions d'aigua. Set anys després de la posada en marxa del pla "Petroli per aliments", un 70% dels pobles kurds gaudeixen d'aigua corrent. Els casos de còlera i de tifus han desaparegut, mentre que la mortalitat infantil ha passat del 28% el 1994 al 10% el 2001. Les carreteres principals i les grans obres de comunicació entre les diferents províncies kurdes ja són una realitat. Dues centrals telefòniques funcionen des de fa dos anys. Es pot comunicar amb el Kurdistan marcant el 44, l'indicatiu internacional de la Gran Bretanya. En el terreny de l'ensenyament superior, després de les Silemani i d'Arbil (Hawler, en kurd), la Universitat de Dihok va obrir les portes ara fa tres anys.

La caiguda del mur de Berlín també s'ha fet sentir en aquesta regió. Avui dia és difícil de veure les diferències ideològiques entre el PDK (Partit Democràtic del Kurdistan) i la UPK (Unió Patriòtica del Kurdistan), dues formacions antigament lligades als corrents marxistes d'alliberament nacional. A les dues capitals regionals, els cotxes de luxe són moneda corrent i les vitrines de les botigues són plenes de productes occidentals. Les indústries del ciment, del tabac i del tèxtil han retrobat la bonança econòmica. Petroli, ciment i marbre són els principals productes d'exportació.

Diversos bancs autòctons han estat creats tot i que es troben privats de relacions amb l'estranger. El Govern d'Arbil té un compte a la Unió de Bancs Suïssos (UBS) per les seves operacions financeres amb l'exterior, mentre que el de Silemani treballa amb diferents establiments de Dubai. Al Kurdistan d'Iraq, s'utilitza encara l'antic dinar iraquíà impresa a Suïssa.

Aliens a la inflació galopant que afecta la resta de l'Iraq, un funcionari al Kurdistan guanya al voltant de 200 dò-

lars el mes, sis vegades més que el seu homòleg a Bagdad.

L'opció federalista. “No volem la independència, sinó un Iraq federal i democràtic”, declara Adnan Mufti, viceprimer ministre del Govern de Silemani al sud-est de la regió kurda. “No volem que una intervenció dels EUA destrueixi tot el que nosaltres hem creat.” Crear un estat federal democràtic i dirigir-lo és considerat com un examen pels kurds, els quals lluiten per aquesta causa des de fa mig segle. “En onze anys hem demostrat que som capaços de dirigir el nostre país i de viure en pau amb els nostres veïns”, explica Sami Abdurrahman, viceprimer ministre a Arbil i militant de primera hora amb Mustafà Barzani, líder històric de la resistència kurda i pare de Massud.

El fet és que des de la crisi intrakurda del 1996, el PDK i la UPK han llimat considerablement les seves diferències, malgrat la divisió entre Soran (regió de la UPK) i Barzan (la del PDK). La col·laboració universitària és real. La celebració d'eleccions legislatives a tot el Kurdistan d'Iraq és un horitzó polític comú. Set partits governen a Arbil, tres a Silemani. D'altra banda, els dos governs regionals mantenen relacions “amics” amb els països veïns. Jalal Talabani, líder de la UPK, continua privilegiant el seu lligam vital amb l'Iran i darrerament s'ha acostat a Turquia. Massud Barzani afavoreix actualment l'amistat amb Síria i l'Iraq. Unes relacions necessàries si tenim en compte que els impostos pel passatge de camions carregats de petroli es recaptin a la frontera turcoiraquiana i que les dues principals ciutats del nord, Arbil i Dihok, s'il·luminen gràcies a l'electricitat iraquiana.

Per refermar l'opció federalista dels kurds d'Iraq i confortar els estats veïns, el PDK presentava el 24 d'abril a tots els partits polítics de l'oposició iraquiana el projecte d'una nova constitució per al país. Segons el projecte, adoptat per la UPK, l'Iraq passaria a dir-se República Unida de l'Iraq i estaria format per dues entitats, una d'àrab i l'altra de kurda. La proposta preveu la participació kurda en el Govern central de Bagdad.

Crear un estat federal democràtic i dirigir-lo és considerat com un examen pels kurds, que lluiten per aquesta causa des de fa mig segle

En els últims anys, Jalal Talabani, líder de la UPK, —a la dreta de la imatge—, ha prioritzat les relacions del govern regional que controla amb Turquia.

Des del començament d'aquest any, tres delegacions americanes han arribat al Kurdistan. La darrera, a principi d'abril, s'ha reunit amb gairebé tots els partits polítics de l'oposició. “Washington volia intervenir a l'Iraq al mes de juliol, però el conflicte araboisraelià li ho ha impedit. Tot i això segueixen decidits, potser cap al setembre...”, explica Yunan Hozaya, representant del Moviment Democràtic dels assiris (cristians ortodoxos) i ministre a Arbil, el qual es reuní amb els emissaris nord-americans. Pocs dies després, Barzani i Talabani es reunien secretament a Berlín. “Es tracta potser de la segona fase dels acords de Washington. Segurament es prepara el terreny per a unes noves eleccions i mirar d'unificar els dos governs, perquè la unitat dels kurds és en aquests moments molt important per a la pau a la regió”, pensa Adnan Mufti, ministre a Silemani.

Sense invitar-los formalment, els kurds i el conjunt de minories de la regió (assiris, turcmans,...) desitgen una

intervenció dels Estats Units per eliminar Saddam Hussein. Tanmateix, tots temen que un nou dictador substitueixi l'antic: “Estem d'acord amb la fi de Saddam Hussein, però per a la seva substitució cal que decidim conjuntament amb els Estats Units”, estima Cewher Namik Salim, membre del buró polític del PDK. “D'entrada, cal que l'ONU faci el seu paper en la destitució del dictador. Quant als americans, no volem que ens enganyin un altre cop, ens han de convèncer amb els seus plans”, reivindica Adnan Mufti. El record de les promeses oblidades pels nord-americans el 1974 i el 1991 continua encara ben present en la memòria del poble kurd. En ambdues ocasions, les conseqüències de l'aliança amb els EUA van ser desastroses per als kurds.

De moment, Saddam Hussein sembla preparar-se per a una contraofensiva militar. Diverses unitats de l'exèrcit iraquiana es troben disposades a només vint quilòmetres del territori sota control kurd. Tanmateix, l'estabilitat de la regió

L'exèrcit de Saddam Hussein es manté a l'espera, atesa la vigilant actitud dels Estats Units amb el Kurdistan. El futur continua sent incert per aquest territori.

kurda no depèn només dels moviments de Saddam Hussein i dels EUA.

L'amenaça islamista. Un grup d'islamistes radicals sota el lideratge de Soran Hassan Faton encarna l'amenaça is-

lamista al Kurdistan. Més conegut com Mul-lah Krekar, aquest personatge fou diputat al Parlament d'Arbil el 1992. Poc després, passà a acusar el PDK de ser "laic i pro-americà". El mateix any, i després d'aconseguir l'asil polític a

Noruega, es dirigí a l'Afganistan. Format pels talibans, retornà al Kurdistan el 2001 i creà Jund Al-Islam (Els soldats de l'Islam). "Mul-lah Krekar ha declarat la guerra santa a tots els partits polítics kurds no islamistes, acusant-los de ser proamericans i proisraelians", explica Assos Hardi, editor del setmanari *Hewlati* a Silemani.

El mes de juliol passat, aquest grupuscle islamista va assassinar Franso Hari-ri, ministre assiri a Arbil. El mes de setembre, Jund Al-Islam matà 43 soldats de la UPK prop de Halabja, a la frontera iraniana. Després d'aquest atac, la UPK declarà la guerra a aquest moviment tolerat fins llavors. A la ciutat de Halabja, "ara fa sis mesos, cap dona podia sortir al carrer sense el vel. A més havien prohibit la música i els televisors", assegura Mahmud Schengawi, responsable de la UPK a Halabja. Després de la contraofensiva de la UPK, el moviment islamista ha passat a anomenar-se Ansar al-Islam (La victòria de l'Islam). El proppassat 4 d'abril, aquest mateix grup va atacar el domicili del primer ministre Behram Saleh a Silemani, i va matar set persones. Schengawi

L'altre Kurdistan

Actualment, dues administracions kurdes controlen la meitat dels 72.000 km² del Kurdistan d'Iraq. Després de la guerra del Golf el 1991, els kurds iraquians van prendre el control de la regió i organitzaren unes eleccions legislatives que permeteren la creació del Parlament d'Arbil. Aquesta cambra era composta pels dos partits majoritaris, PDK i UPK, i algunes formacions minoritàries. Un any més tard, una guerra fratricida esclatà sobretot a causa del repartiment desigual dels beneficis obtinguts a la frontera turcoiraquiana gràcies al trànsit de camions amb petroli. La UPK decidí abandonar el Parlament d'Arbil i crear el propi govern regional a Silemani. El setembre de 1998, els dos partits signaren els acords de pau de Washington gràcies als esforços diplomàtics de l'administració Clinton. Des de llavors, una "frontera" divideix en dues parts la regió kurda segons un principi de no-agressió. La gent del carrer deplora aquesta nova divisió del Kurdistan tot i que hom pugui circular-hi lliurement.

Mentrestant, l'altra meitat del Kurdistan d'Iraq continua sota el control de Saddam Hussein, el qual ha reforçat la política de neteja ètnica a les àrees kurdes de Kirkuk, Khanaqin i Makhmur. D'aquesta manera, a la important ciutat petrolera de Kirkuk, els kurds ja han deixat de ser el grup ètnic majoritari, ja que han estat obligats a emigrar o a "adoptar" la nacionalitat àrab si no volien perdre les seves terres i possessions. Milers de kurds

provinents de Kirkuk s'han refugiat a l'àrea autònoma i han deixat les seves cases i terres a famílies àrabs provinents del sud de l'Iraq o fins i tot a refugiats palestins, acollits interessadament pel règim de Bagdad. Una política que ha estat acompanyada per la destrucció de tot símbol d'identitat kurda amb la finalitat de demostrar que Kirkuk, amb els seus pous de petroli, ha estat des de sempre "àrab". Les famílies que han escollit de quedar-s'hi i afirmar la seva kurdicitat es troben sotmeses a contínues represàlies policials, a més de ser marginades pels serveis públics. Abandonats per la comunitat internacional, perseguits per Saddam Hussein i exclòs del progrés econòmic de la regió autònoma kurda, més de 100.000 kurds han esdevingut refugiats al seu país mentre esperen un retorn improbable.

Kirkuk estava cridada a ser la capital de la regió kurda des de les negociacions mantingudes entre els nacionalistes kurds i Saddam Hussein als anys setanta. Però dels seus pous de petroli s'extrau el 70% de l'or negre iraquès; per això Bagdad mai no ha acceptat la cessió d'aquest districte a mans kurdes. Carregada d'un fort component sentimental i d'un clar interès econòmic, Kirkuk és per als kurds el mateix que Jerusalem per als palestins.

*Ihsan Kurt
Jordi Tejel*

Trencar el silenci

El del Kurdistan és un dels casos de què ens arriba menys informació i més fragmentada. Per omplir aquest buit, l'editorial Edicions de 1984 acaba de publicar el llibre *Kurdistan. El complot del silenci*, una obra col·lectiva que per primera vegada en català analitza el món kurd des de diverses perspectives i a fons. El periodista Jordi Tejel, col·laborador d'EL TEMPS, és un dels dos coordinadors de l'obra, a més de ser autor dels capítols que fan referència als kurds de Turquia, de l'Iraq, de Síria, sobre el nacionalisme d'aquest poble i els seus partits polítics. A més dels temes tractats per Tejel, el llibre també conté explicacions sobre els orígens dels kurds, la seva llengua i literatura, el folklore, la religió, el paper en les relacions internacionals, i el rol que tenen les dones en aquesta comunitat. També han participat en el llibre la professora de relacions internacionals Laura Feliu, l'investigador Mikael Frolund, els periodistes Karin Leukefeld, Huixiar Mariwan i Manuel Martorell, i el professor de geografia i història Albert Mongay, que també és coordinador de tot el llibre.

Oriol Cortacans

afirma que el grup és tolerat per l'Iran, ja que "Teheran sempre vol tenir algunes cartes per jugar en contra nostra".

Segons les autoritats kurdes, a Ansar al-Islam hi ha algunes desenes de kurds i un nombre indeterminat d'àrabs procedents de l'Afganistan, de l'Iraq i d'altres països, entrenats als camps d'Al-Qaida. Ansar al-Islam té lligams amb Saddam Hussein, amb qui comparteix objectiu: tallar l'experiència de semiindependència del Kurdistan d'Iraq. Les relacions d'aquest grup i de Saddam Hussein amb Al-Qaida podrien servir d'argument per justificar una intervenció nord-americana a l'Iraq. Tanmateix, els kurds es mantenen prudents i consideren aquesta possibilitat com una arma de doble tall.

Ihsan Kurt

Cultura Tradicional

TREU TOT EL SUC
A LA FESTA!!!

INSCRIPCIONS fins al 25 de juny Tel. 93 567 10 72
Adreça electrònica FESTCAT@correu.gencat.es Web <http://cultura.gencat.net/cpcptc>

FestCat
escola
catalana
de la festa **estiu 2002**

CAMPUS DE CULTURA POPULAR | Llívia Cerdanya | del 14 al 21 de juliol

DANSA TRADICIONAL | Esterrí d'Àneu Pallars Sobirà | del 21 al 28 de juliol

JOCS TRADICIONALS | Horta de Sant Joan Terra Alta | del 21 al 28 de juliol

MÚSICA TRADICIONAL | Viladrau Osona | del 21 al 28 de juliol

Coorganitzen

FUNDACIÓ PERE TARRÉS
Institut de Formació

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Centre de Promoció de la Cultura
Popular i Tradicional Catalana